

Metodika na určovanie investičných priorít v kultúre

- Cieľom stanovenia kritérií prioritizácie investičných projektov Ministerstva kultúry SR je zvýšiť kvalitu overovania hospodárnosti a účelnosti rezortných investícií a zvýšiť transparentnosť riadenia investícií rezortu kultúry.
- Verejné zdroje sú obmedzené, preto je potrebné realizovať projekty s najvyššou spoločenskou návratnosťou. Na posúdenie investičných projektov rezortu kultúry je vytvorených 10 kritérií, na základe ktorých sa hodnotí kultúrna a spoločenská prínosnosť, finančná návratnosť a procesná pripravenosť investície.
- Na základe predkladanej metodiky sa zavedie mechanizmus riadenia rezortných investícií, v rámci ktorého budú rezortní investori predkladať investičné zámery a rozpracovávať ich do investičných projektov. Investičné projekty budú pripomienkované Inštitútom kultúrnej politiky, ktorý bude vytvárať zoznam prioritizovaných investičných projektov ako podklad pre investičný plán MK SR.
- Všetky relevantné materiály v investičnom procese budú transparentne zverejnené, čím sa má zabrániť svojvoľným a neobjektívnym hodnoteniam investičných projektov ako aj zvyšovať tlak na rast ich kvality.

1 Základné pojmy v procese riadenia verejných investícií

Investor pre účely tohto dokumentu je realizátor investície, najčastejšie rozpočtová alebo príspevková organizácia zriadená MK SR, ostatné subjekty verejnej správy v riadiacej pôsobnosti MK SR alebo priamo služobný úrad MK SR.

Investícia je obstaranie hmotného majetku a nehmotného majetku¹, aj ak je vylúčený z odpisovania², vrátane nájmu veci s právom kúpy prenajatej veci³, opcia na kúpu alebo dodanie, operatívny lízing⁴, nadobudnutie alebo zvýšenie majetkovej účasti investora v právnickej osobe. Investíciou sa rozumie aj predmet rámcovej dohody⁵, podľa ktorej aspoň polovica výdavkov dohodnutých v rámcovej dohode sa má použiť na obstaranie majetku podľa predošlej vety.

Investičný zámer je investícia v počiatočnej fáze prípravy, v ktorom investor zdôvodní potrebu investície v relevantnom kontexte, vysvetlí problém, ktorý má investícia riešiť a uvedie hlavný cieľ projektu, jeho predpokladané trvanie, odhad celkových nákladov na jeho realizáciu a odhad ročných nákladov na jeho prevádzku a údržbu.

Investičný projekt pre účely tohto dokumentu je rozpracovaný investičný zámer, ktorý je možné hodnotiť na základe kritérií prioritizácie pomenovaných v tejto metodike. Viaceré súvisiace investície, verejné obstarávania alebo rozhodnutia vytvárajúce záväzok sú podľa tohto dokumentu jedným investičným projektom, ak predstavujú jeden funkčný celok. Za jeden investičný projekt pre účely tohto dokumentu sa považujú aj viaceré investície pripravované jedným investorom, ak je ich charakter z hľadiska obsahu totožný a ich realizácia plánovaná v krátkodobom, alebo strednodobom časovom rozmedzí.

¹ V zmysle § 23 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

² V zmysle § 22 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³ V zmysle § 489 až 496 Obchodného zákonníka.

⁴ V zmysle bodu 15.08. kapitoly 15 prílohy A nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 174, 26. 6. 2013) v platnom znení.

⁵ V zmysle § 2, ods. 5, písm. g) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Investičná akcia pre účely tohto dokumentu znamená investičný projekt zapísaný v Rozpočtovom informačnom systéme v module Register investícií.

Spoločenská návratnosť investície pre účely tohto dokumentu je preukázaná pri takých investíciách, ktoré dokazujú čo najvyšší súlad so stanovenými kritériami. Stanovené kritériá pozostávajú z kultúrnych a spoločenských prínosov investície, finančnej návratnosti investície a procesných kritérií. Spoločenská návratnosť investičných projektov v kultúre má podporovať verejný záujem v investičnom riadení MK SR.

2 Návrh procesu riadenia verejných investícií

Efektívne riadenie verejných investícií vyžaduje zavedenie systematického prístupu pri výbere investičných projektov, ako aj stanovenie kontrolných míľnikov počas investičného procesu. Proces riadenia verejných investícií predstavuje súbor na seba nadväzujúcich aktivít počas celého životného cyklu verejných investičných projektov zahŕňajúci ich plánovanie, prípravu, obstarávanie, realizáciu, odovzdanie a následné vyhodnotenie.

Základným strategickým dokumentom SR pre oblasť investícií bude **Národná investičná stratégia**. V nadväznosti na národnú investičnú stratégiu jednotlivé ministerstvá vypracujú sektorové investičné stratégie, ktoré pomenujú konkrétne investičné ciele sektoru v horizonte 6 – 15 rokov. Ministerstvá pripravujú sektorové investičné stratégie za všetky rozpočtové a príspevkové organizácie a ostatné subjekty verejnej správy v riadiacej pôsobnosti ministerstiev.

Sektorová investičná stratégia MK SR je pripravovaný dokument, ktorý pomenuje konkrétne investičné ciele MK SR a jeho rozpočtových a príspevkových organizácií a ostatných subjektov verejnej správy v riadiacej pôsobnosti MK SR. Ambíciou je sprehľadnenie procesu riadenia verejných investícií, zrýchlenie prípravy investičných projektov a zvýšenie kvality ich pripravenosti.

Sektorová investičná stratégia bude obsahovať minimálne nasledujúce časti:

- **Pomenovanie strategických cieľov** – opis investičných cieľov vyplývajúcich zo strategických dokumentov a stanovenie merateľných ukazovateľov (KPI), prostredníctvom ktorých bude možné sledovať mieru napĺňania cieľov,
- **Zásobník investičných zámerov** – úplný zoznam známych investičných zámerov
- **Metodika pre určovanie investičných priorít** – opis jasných pravidiel, podľa ktorých bude investičným projektom priradená dôležitosť,
- **Zoznam investičných priorít** – vytvorenie zoznamu investičných projektov zoradených podľa priority na základe metodiky pre určovanie investičných priorít,
- **Investičný plán** – príprava prioritizovaného investičného plánu s harmonogramom investičných projektov so zohľadnením možností a zdrojov financovania a pripravenosti projektu.

Strategické ciele pre investície vyplývajú zo strategických cieľov kultúrnej politiky ministerstva a jeho zriadených organizácií. Hlavné výsledkové a výstupové ciele a ich merateľné ukazovatele sú predbežne rozpracované v záverečnej správe revízie výdavkov na kultúru. Dopracovanie cieľov jednotlivých kultúrnych politík je súčasťou implementačného plánu revízie na rok 2021.

Zásobník investičných zámerov predstavuje úplný zoznam známych a v dlhodobom horizonte plánovaných investícií a koncesií, ktorý MK SR vytvorilo v rámci prípravy sektorovej investičnej stratégie. Ministerstvo zásobník aktualizuje na ročnej báze a používa ho ako hlavný vstup pri určovaní investičných priorít za účelom tvorby

investičnej stratégie, prioritovaného zoznamu investícií a investičného plánu, ako aj pri tvorbe rozpočtu verejnej správy.

Metodika pre určovanie investičných priorít MK SR má byť zverejnená a následne každoročne do konca februára pripraví MK SR prioritovaný zoznam investičných projektov.

Zoznam investičných priorít nad 1 mil. eur vypracuje MK SR v spolupráci s MF SR. Na základe hodnotenia v súlade s kritériami definovanými v tejto metodike bude vytvorený prioritovaný zoznam investičných projektov. MK SR môže vytvoriť viaceré zoznamy podľa typov investičných projektov a to najmä v prípadoch, keď nie je možné ich vzájomné porovnanie (napr. samostatné určenie priorít pre projekty z oblasti umenia, kultúrneho dedičstva, audiovizie a podobne). Hlavnými kritériami pri prioritácii investícií v kultúre je ich súlad so strategickými cieľmi, predpokladaná spoločenská návratnosť a kvalita vypracovaného investičného projektu podľa expertného hodnotenia. Pri investíciách nad 1 mil. eur sa priorituje na základe počtu udelených bodov, ktoré sú udeľované na základe posúdenia jednotlivých kritérií definovaných v metodike na určovanie investičných priorít v kultúre. Pri stavebných investíciách sa budú prioritovať investície, pri ktorých prebehla architektonická súťaž.

Požiadavky na prípravu investičných zámerov a projektov závisia na hodnote investície:

- a) **Investičný projekt v hodnote nižšej ako 1 mil. eur.** Takýto projekt postupuje v zjednodušenom režime. Nie je súčasťou zoznamu investičných priorít nad 1 mil. eur, ale je súčasťou zásobníka investičných zámerov. Hodnotenie investičných zámerov pod 1 mil. eur bude predmetom špecifickej úpravy v sektorovej investičnej stratégii MK SR.
- b) **Investičný projekt s hodnotou rovnou alebo vyššou ako 1 mil. eur a zároveň nižšou ako je zákonná hranica.** Pre tento typ investičných projektov nie je potrebné vypracovať štúdiu uskutočniteľnosti, s výnimkou projektov, pri ktorých je vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti špecificky vyžadované (napr. pri financovaní zo zdrojov EÚ, investíciách v informatizácii podľa pravidiel vyhlášky č. 85/2020 Z. z., koncesiách s hodnotou podľa osobitného predpisu, a pod.). Na tieto investičné projekty sa vzťahuje táto metodika pre určovanie investičných priorít. Hodnoteniu zo strany MF SR podliehajú všetky investície a koncesie, ktorých celková plánovaná hodnota sa rovná alebo je vyššia ako jeden milión eur (vrátane DPH)⁶.
- c) **Investičný projekt s hodnotou rovnou alebo vyššou ako je zákonná hranica.** Pre tento typ investičných projektov je potrebné vypracovať štúdiu uskutočniteľnosti a analýzu nákladov a prínosov.⁷ Ide o zákonnú hranicu v hodnote 40 mil. eur a 10 mil. eur pre IT projekty, ktorá je určená nariadením vlády SR č. 174/2019 Z. z. podľa § 19a zákona č. 523/2004 Z. z.. Zvyšuje sa tiež rozsah povinných dokumentov a počet kontrolných bodov v porovnaní s ostatnými typmi investičných projektov.

Investičný plán zostavuje MK SR. Investičné projekty doňho zaradiť na základe:

- poradia investičného projektu na základe bodového hodnotenia podľa metodiky prioritácie projektov
- predpokladaných rozpočtových limitov na dané obdobie,
- reálneho stavu rozpracovania investičných projektov a
- časového rámca potrebného na realizáciu investičných projektov.

⁶ V zmysle programového vyhlásenia vlády na roky 2020 – 2024 dostupné na odkaze: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24756/1>.

⁷ Metodiky na hodnotenie verejných investičných projektov dostupné na odkaze: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/hodnotenie-investicnych-projektov/hodnotenie-investicnych-projektov.html>. Sektorová metodika pre hodnotenie investičných projektov v oblasti kultúry bude zverejnená do konca roka 2021.

Najneskôr 30 dní pred zverejnením bude MK SR každoročne predkladať aktualizovaný investičný plán na pripomienkovanie MF SR. Investičný plán bude záväzný pre podriadené organizácie v riadiacej pôsobnosti MK SR. Ministerstvo kultúry musí bezodkladne informovať MF SR o zmenách v investičnom pláne, ktoré nastanú v priebehu kalendárneho roka (investičný plán bude možné doplniť iba z akútnych dôvodov, ako sú napríklad novo zistené havarijné stavy, zmeny vyvolané legislatívou, alebo iné nepredvídateľné zmeny).

Ministerstvo kultúry v termíne do 31.12. každého kalendárneho roka predkladá MF SR plán obstarávania investičných projektov s hodnotou nad 1 mil. eur v súlade s investičným plánom s plánovaným začiatkom obstarávania v priebehu nasledujúcich 12 mesiacov. MK SR musí bezodkladne informovať MF SR o zmenách v pláne obstarávania, ktoré nastanú v priebehu roka.

3 Priorizácia investícií v rámci MK SR

Cieľom stanovenia kritérií prioritizácie investičných projektov MK SR je zvýšiť kvalitu overovania hospodárnosti a účelnosti vynaložených verejných prostriedkov. Podporené by mali byť tie investície, ktoré čo najlepšie preukázali objektívne naplnenie jednotlivých kritérií. Investičné priority MK SR sa vyberajú z investičných projektov organizácií zriadených MK SR, ostatných subjektov verejnej správy v riadiacej pôsobnosti MK SR ako aj samotného úradu MK SR. Investor, ktorý chce aby sa jeho požiadavka stala súčasťou prioritizovaného zoznamu investičných projektov a rezortného investičného plánu musí svoj investičný zámer rozpracovať a predložiť v podobe investičného projektu.

Verejné zdroje sú obmedzené, preto je potrebné realizovať projekty s najvyššou spoločenskou návratnosťou. Kritériá prioritizácie investičných projektov (ďalej IP) majú slúžiť vedeniu MK SR ako podklad pre kvalitné a vecne podložené rozhodovanie o rezortných investíciách. Výber najprínosnejších IP, respektíve najvýhodnejšej alternatívy projektu by mal vychádzať z objektívnych a overiteľných dôkazov a argumentov. Hlavné bremeno dôkazu preukázania spoločenskej návratnosti a pripravenosti IP leží na investorovi alebo vecne príslušnej sekcii MK SR daného investičnej projektu. Metodickú a poradnú úlohu má Inštitút kultúrnej politiky MK SR, ktorý má dbať na to, aby sa systém hodnotenia IP správne nastavil a zaviedol do praxe.

Investičné projekty, metodika na určovanie investičných priorit, ako aj hodnotenia jednotlivých projektov budú každoročne transparentne zverejňované spolu s investičným plánom na stránke MK SR. Investičné projekty bude vyhodnocovať Inštitút kultúrnej politiky MK SR, ktorý pre každý investičný projekt vypracuje hodnotenie jeho súladu s kritériami prioritizácie investičných projektov rezortu. IKP priradí každému investičnému projektu počet bodov na základe kritérií a systému bodovania zhrnutého v tabuľkách 1 a 2 tohto materiálu. Výsledný počet bodov každého investičného projektu bude priemerom priradenia počtu bodov od generálneho riaditeľa IKP, externého konzultanta IKP a vecného garanta IKP pre riadenie investícií. Všetky materiály musia byť transparentne zverejnené, keďže kritéria hodnotenia a ich aplikácia majú byť pre investorov podávajúcich IP známe, aby vedeli, na základe akých kritérií sú vyhodnocovaní. Okrem zverejnenia kritérií hodnotenia musia byť zverejnené aj jednotlivé investičné projekty a k nim vypracované hodnotenia Inštitútu kultúrnej politiky. To má zabrániť svojvoľným a neobjektívnym hodnoteniam IP ako aj zvýšiť tlak na rast kvality IP a ich hodnotení.

4 Príprava investičného zámeru a investičného projektu

Investičný zámer slúži výlučne na informovanie MK SR o tom, aké investície sa v rezorte kultúry zvažujú, resp. pripravujú a nemusí byť veľmi detailný. Miera rozpracovanosti investičného zámeru nemusí byť vysoká, pokiaľ obsahuje základné informácie uvedené nižšie. Naopak, je preferované aby bol investičný zámer komunikovaný medzi investorom a MK SR, resp. IKP v čo najrannejších fázach prípravy investície, aby sa včasne

odstraňovali nedostatky a začala práca na doladovaní detailov. Investičné zámery sú vedené v zásobníku investičných zámerov MK SR, ktorý spravuje IKP a odbor rozpočtu a účtovníctva MK SR.

Každý investičný zámer, ktorý predkladá investor Ministerstvu kultúry musí obsahovať minimálne nasledujúce základné informácie:

- stručné zdôvodnenie potreby investície, opis problému
- opis hlavného cieľa projektu a spôsob, akým sa bude jeho naplnenie merať
- preukázanie súladu investičného projektu s rezortnými strategickými materiálmi
- odhad celkového trvania realizácie projektu
- odhad predpokladaných nákladov na realizáciu projektu
- odhad predpokladaných ročných nákladov na prevádzku, údržbu a iné náklady spojené s investíciou v časovom horizonte životnosti investície
- predbežný zoznam alternatívnych riešení, ak sú predpokladané náklady na realizáciu vyššie ako 1 mil. eur

Každý investičný projekt musí obsahovať všetky náležitosti, platné pre investičný zámer, a ďalšie náležitosti, pričom sa vyžaduje vyššia miera rozpracovanosti jednotlivých náležitostí. Vypracovaním a predložením investičného projektu sa investor zaväzuje, že jeho projekt bude dôsledne a verejne zhodnotený a zaradený do poradia investičných priorít rezortu kultúry na základe kritérií uvedených v metodike na určovanie investičných priorít v kultúre. Každá investičná požiadavka, ktorá v celkových nákladoch presahuje 1 mil. eur musí byť pred realizáciou rozpracovaná na úroveň investičného projektu a bude posudzovaná IKP MK SR, ako aj ÚHP MF SR.

Každý investičný projekt, ktorý predkladá investor Ministerstvu kultúry musí obsahovať minimálne nasledujúce základné informácie:

- opis cieľov projektu a spôsob, akým sa bude ich naplnenie merať a kontrolovať
- preukázanie súladu investičného projektu s rezortnými strategickými materiálmi
- stručné zdôvodnenie potreby investície, opis problému
- analýza budúceho dopytu širokej a odbornej verejnosti po výstupoch zrealizovanej investície (vrátane východiskových predpokladov)
- opis a porovnanie zvažovaných alternatív realizácie, vrátane:
 - odhadu predpokladaných nákladov všetkých zvažovaných alternatív na realizáciu, údržbu a iné náklady spojené s investíciou v časovom horizonte životnosti investície
 - odhadu budúcich príjmov z investície v časovom horizonte životnosti investície
 - zhrnutia predpokladaných prínosov investičného projektu,
 - preukázania nadväznosti na konkrétny investičný cieľ
 - navrhovaného harmonogramu jednotlivých krokov realizácie projektu
 - analýzy rizík a plánu manažmentu rizík.

Každý predložený investičný projekt musí mať vypracovaný aspoň nulový a/alebo minimálny variant. Ideálne je mať minimálne 3 alternatívy (nultú, minimálnu, preferovanú), ktoré boli predkonzultované s Inštitútom kultúrnej politiky MK SR. Nultá alternatíva predstavuje ponechanie predmetu investície bez zásahu, minimálna alternatíva spravidla lacné udržiavacie riešenie. Analýza alternatív musí byť postavená na rovnakých predpokladoch a rovnakom časovom rámci. V detailnom rozpočte predpokladaných nákladov investor uvedie náklady projektu, v ktorom sú jednotlivé činnosti investície uvedené po jednotlivých položkách v merných jednotkách s uvedeným počtom jednotiek pre každú položku, jednotkovou cenou za položku a referenciou na zdroj údajov ku každej

jednotkovej cene. Investor uvedie aj všetky ostatné zdroje odhadov a dát napr. pri analýze budúceho dopytu alebo odhadu budúcich príjmov, či minimalizácii budúcich nákladov.

Pri investičných projektoch nad zákonnou hranicou bude navyše potrebné vypracovať štúdiu uskutočniteľnosti a analýzu nákladov a prínosov (CBA). Rezortná metodika pre vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti v oblasti kultúry pre projekty nad zákonnou hranicou bude vypracovaná a zverejnená. V súčasnosti je dostupná všeobecná metodika na hodnotenie verejných investičných projektov.⁸

5 Kritériá prioritizácie investičných projektov MK SR

Na posúdenie investičných projektov rezortu kultúry je vytvorených 10 kritérií, na základe ktorých sa hodnotia kultúrne a spoločenské prínosy investície (4 kritériá) finančná návratnosť (2 kritériá) a procesné kritériá (4 kritériá). Dôslednou aplikáciou týchto kritérií sa má zvyšovať kvalita investičných projektov.

Investičné projekty by mali mať jasne identifikované prínosy a mali by byť kredibilne spracované, t. j. prínosy v nich identifikované by mali byť vierohodné a verejne obhájiteľné. Podporené by mali byť iba také IP, ktoré prinesú čo najväčší kultúrny a spoločenský prínos. To sú tie IP, ktoré preukážu relevantnosť pre naplnenie cieľov kultúrnej politiky, resp. naplnenie verejného záujmu, majú dlhodobé synergie s činnosťou investora, a zároveň zvyšujú interakciu a participáciu medzi investorom a širokou, či odbornou verejnosťou, ako aj zlepšujú umeleckú a odbornú činnosť. Z finančného hľadiska je dôležité aj to, aby boli prioritne podporované také IP, ktoré sú finančne a environmentálne udržateľné a zvyšujú nákladovú efektívnosť. Z procesného hľadiska je dôležité jasné zadenovanie cieľov, pripravený detailný rozpočet, participatívne riadenie investície, pričom IP je ucelený a implicitne nevyžaduje žiadne dodatočné finančné prostriedky.

Predkladané kritériá prioritizácie sa budú v závislosti od rozpracovania ostatných fáz riadenia verejných investícií a následnej aplikačnej praxi kontinuálne vylepšovať.

6 Systém hodnotenia a bodovania investičných projektov

V hodnotení investičného projektu bude môcť investor získať maximálne 40 bodov (Tabuľka 1). Spolu 18 bodov (45 %) pripadá na kultúrne a spoločenské prínosy investície, 12 bodov (30 %) na finančnú návratnosť a 10 bodov (25 %) na procesné kritériá. Detaily bodového hodnotenia jednotlivých kritérií sú vysvetlené v **Tabuľka 2**.

Na základe udeleného bodového hodnotenia pre všetky investičné projekty bude vytvorený prioritizovaný zoznam investičných projektov rezortu MK SR. Inštitút kultúrnej politiky môže k hodnoteniam pridať aj písomné vysvetlenie hodnotení, ktoré budú zverejnené. Ak dostane viacero investičných požiadaviek rovnaký počet bodov, tak sa finálne poradie určí na základe celkového počtu bodov získaného za kultúrne a spoločenské prínosy, následne za finančnú návratnosť a napokon za procesné kritériá.

Získaný počet bodov ani vysoké umiestnenie v zozname investičných priorit neznamenajú automatické pridelenie finančných prostriedkov. Systém hodnotenia a bodovania má poradnú funkciu. Poskytuje vedeniu MK SR informácie o objektívnom zhodnotení kvality jednotlivých IP. Predmetné dokumenty môžu ďalej slúžiť ako podkladové materiály pri rokovaníach s MF SR a vzhľadom na ich zverejňovanie majú vytvárať tlak na zvyšovanie vecnosti a kvality verejnej debaty o investíciách v rezorte kultúry. MK SR zaradí do investičného plánu projekty na základe zoznamu investičných priorit, ale aj predpokladaných rozpočtových limitov na dané obdobie, reálneho

⁸ Rámc na hodnotenie verejných investičných projektov, Dostupný na: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/uhp/3370/76/03metodikaCBA-v10.pdf>

stavu rozpracovania investičných projektov, časového rámca potrebného na realizáciu investičných projektov a iných relevantných faktorov.

Tabuľka 1 Systém bodovania investičného projektu podľa jednotlivých kritérií

Hodnotenie		Maximálny počet bodov
1 Kultúrne a spoločenské prínosy investície	1.1 Strategická relevantnosť	3 body
	1.2 Dlhodobé synergie	3 body
	1.3 Zvýšenie interakcie / participácie	6 bodov
	1.4 Zlepšenie umeleckej / odbornej činnosti	6 bodov
2 Finančná návratnosť investície	2.1 Finančná a environmentálna udržateľnosť	6 bodov
	2.2 Zvýšenie nákladovej efektívnosti	6 bodov
3 Procesné kritériá	3.1 Jasne zadefinované ciele	4 body
	3.2 Participácia, propagácia a vplyv na verejný priestor	1 bod
	3.3 Pripravenosť rozpočtu	3 body
	3.4 Ucelenosť investície	2 body
Hodnotenie investičného projektu		40 bodov

Zdroj: IKP

7 Vysvetlivky ku kritériám prioritizácie

1 Kultúrne a spoločenské prínosy investície

1.1. Strategická relevantnosť – Investor má preukázať, že investícia je v súlade so stratégiou kultúrnej politiky.

Strategickú relevantnosť preukáže taký IP, ktorý ukáže, že jeho podpora by viedla k naplneniu cieľov kultúrnej politiky, resp. k presadzovaniu verejného záujmu. Bežným problémom investičných projektov je, že ich ciele a výsledný stav nie sú vopred jasne pomenované. Strategickú relevantnosť môže IP podložiť strategickými materiálmi na úrovni inštitúcie⁹ alebo rezortnej politiky (napr. Stratégia ochrany pamiatkového fondu). Vyššie hodnotenie dostanú projekty, ktoré preukážu súlad aj s inými rezortnými, prípadne nadrezortnými stratégiami, napr. energeticky efektívnej obnovy budov, digitálnej transformácie, výskumu a inovácií, a pod.

Cieľom tohto kritéria je zabránenie neúčelným investíciám, ktoré nevedú k naplňovaniu cieľov kultúrnej politiky a vedú k neefektívnosti pri implementovaní kultúrnej politiky.

1.2 Dlhodobé synergie – Investor má preukázať, že realizácia IP prinesie synergie s existujúcimi alebo novými programami a aktivitami investora a iných zúčastnených strán, vrátane skupín, ktoré nie sú priamymi užívateľmi jeho služieb.

Existenciu dlhodobých synergií preukáže taký IP, ktorý vysvetlí, akým spôsobom je investícia prepojená s inými aktivitami a programami v oblasti pôsobenia investora. Spôsoby realizácie synergie môžu byť napr. partnerstvá a spolupráce so samosprávami, lokálnymi komunitami, nezriadenou kultúrou, neziskovým sektorom, podnikateľským sektorom, subjektmi vzdelávania, vedy a výskumu, zahraničnými partnermi, ako aj inými verejnými kultúrnymi inštitúciami a projektmi. Môže ísť o partnerstvá a spolupráce pri tvorbe programu, poskytovaní služieb, komunikácii, či financovaní a podobne. Každý IP by mal minimálne preukazovať synergie s ostatnými činnosťami samotného investora.

Cieľom kritéria synergie je dosiahnuť prepojenosť rôznych programov a aktivít na podporu kultúry. Cieľom je tiež zvýšiť otvorenosť inštitúcií, podporiť širšie spolupráce a dosiahnuť, aby sa podporovali inovatívne investície so širším spoločenským dopadom.

1.3 Zvýšenie interakcie / participácie – Investor má preukázať, že IP povedie k zlepšeniu činnosti inštitúcie vo vzťahu k priamym užívateľom služieb investora pomenovaných v analýze dopytu.

Zvýšenie interakcie/participácie preukáže taký IP, ktorého realizácia zlepší činnosť investora navonok vo vzťahu k jeho rôznym cieľovým skupinám (napr. socio-demografické segmenty širokej verejnosti alebo odborná verejnosť). Pre investorov z oblasti zbierkotvorných inštitúcií a živého umenia môže ísť napríklad o vyššiu návštevnosť. Pre knižnice môže ísť napr. o množstvo zrealizovaných výpožičiek, ale aj o využívanosť iných služieb. Pre investorov z oblasti metodicko-odborných inštitúcií rezortu môže ísť napríklad o zvýšenie využívania služieb poskytovaných užšej odbornej verejnosti. IP môže obsahovať napr. ponúknuť novú službu, zlepšenie návštevníckeho/užívateľského komfortu, odstránenie bariér a pod. Vhodnými ukazovateľmi môže byť okrem nárastu návštevníkov alebo interakcií aj zvýšený zákaznícky komfort, zvýšená spokojnosť zákazníkov meraná dopytovaním, a podobne. Pri vyhodnocovaní kredibility tohto kritéria bude hodnotené nakoľko dokázala analýza dopytu objektívne podložiť očakávané zvýšenie interakcie/participácie.

⁹ Jedným z opatrení Revízie výdavkov na kultúru je tvorba stratégií pre všetky rozpočtové a príspevkové organizácie MK SR.

Cieľom tohto kritéria je dosiahnuť, aby sa podporovali také IP, ktorých prínosy pocíti verejnosť, keďže kultúrna participácia je jedným z hlavných cieľov kultúrnej politiky. Preferované by mali byť tie IP, ktoré môžu nielen zvýšiť návštevnosť tradičných cieľových skupín, ale prilákať aj tie skupiny, ktoré dosiaľ medzi návštevníkov či užívateľov služieb nepatrili.

1.4 Zlepšenie umeleckej / odbornej činnosti – Investor má preukázať, že IP povedie k vyššej kvalite umeleckej alebo odbornej činnosti investora.

Zlepšenie umeleckej/odbornej činnosti hodnotí odborná komisia zložená z minimálne 3 odborníkov Ministerstva kultúry SR. Komisia má byť zložená z generálneho riaditeľa IKP, riaditeľa vecnej sekcie zodpovednej za danú investíciu a riaditeľa odboru rozpočtu a účtovníctva MK SR. Výsledný počet bodov je priemerom priradených bodov od členov komisie. Člen komisie, ktorý zastupuje vecnú sekciu sa bude meniť v závislosti od vecnej pôsobnosti. Zlepšenie kvality činnosti preukáže taký investor, ktorý vysvetlí, akým spôsobom realizácia IP pomôže zvýšiť umeleckú alebo odbornú úroveň činnosti investora. Dané kritérium sa bude vyhodnocovať vzhľadom na špecifiká jednotlivých inštitúcií rezortu. Pre investorov z oblasti ochrany kultúrneho dedičstva môže ísť o skvalitnenie dlhodobej ochrany a sprístupňovania kultúrneho dedičstva. Pri inštitúciách živého umenia môže ísť o vyššiu kvalitu umeleckej tvorby či ponuky. Pre investorov z oblasti metodicko-odborných inštitúcií rezortu môže ísť napríklad o zvýšenie kvality vedeckého výskumu alebo inej metodicko-odbornej činnosti, akou môže byť vedenie evidencie, vydávanie rozhodnutí a podobne.

Cieľom kritéria zlepšenia umeleckej/odbornej činnosti je dosiahnuť, aby sa podporovali také IP, ktoré budú zvyšovať kvalitu a úroveň základných činností inštitúcie. Investície by nemali byť chápané len ako dodatočné finančné zdroje, ale ako príležitosť pre zvýšenie kvality bežnej činnosti v nasledujúcom období.

2 Finančná návratnosť investície

2.1 Finančná a environmentálna udržateľnosť – Investor vie preukázať, že počas životnosti investície bude vedieť pokryť primerané náklady na jej údržbu a že bude environmentálne udržateľná.

Finančnú a environmentálnu udržateľnosť preukáže taký IP, ktorý vysvetlí, akým spôsobom, pri akých nákladoch a z akých zdrojov bude v budúcnosti realizovaná údržba nadobudnutej investície. Investor sa má správať tak, aby sa neakumulovali škody a minimalizovalo riziko havárie. Pri stavbách je zároveň potrebné preukázať, že IP bude prispievať k cieľom environmentálnej udržateľnosti a energetickej efektivity.

Cieľom tohto kritéria je vyhnúť sa neplánovaným nákladom na údržbu v budúcnosti, ktoré budú musieť byť uhradené, aby sa pôvodný zámer investície naplnil. Náklady na budúcu údržbu musia byť už pri pôvodnom investičnom zámere vyčíslené, aby boli aj tieto náklady súčasťou procesu zvažovania zmysluplnosti danej investície. Zároveň sa pri stavebných investíciách majú podporovať také projekty, ktoré zvýšia energetickú efektivitu alebo iným spôsobom znížia záťaž na životné prostredie.

2.2 Zvýšenie nákladovej efektívnosti – Investor má preukázať, že jeho projekt povedie k vyššej efektívnosti vynakladaných nákladov oproti doterajšiemu stavu.

Zvýšenie nákladovej efektívnosti preukáže taký IP, ktorý dôveryhodne vysvetlí, akým spôsobom jeho realizácia pomôže zvýšiť efektívnosti fungovania vnútorných procesov inštitúcie. Môže ísť napríklad o investície, ktoré znížia budúce náklady na údržbu alebo opravy, zjednodušia či zrýchlia vnútorné procesy, umožnia poskytovať služby lacnejšie bez straty kvality a podobne.

Cieľom kritéria zvýšenia nákladovej efektívnosti je dosiahnuť, aby sa investície nechápali len ako dodatočné finančné zdroje, ale ako príležitosť pre zvýšenie efektívnosti bežnej činnosti v nasledujúcom období.

3 Procesné kritériá

3.1 Jasne zadefinované ciele – Investor má predložiť ciele projektu a uviesť merateľné ukazovatele, podľa ktorých sa bude úspešnosť projektu vyhodnocovať.

Jasne zadefinované ciele preukáže taký IP, ktorého ciele sú konkrétne, merateľné, realistické, prepojené so strategickými cieľmi a riešia identifikovaný problém. Absencia jasných cieľov na začiatku projektu je častým problémom pri plánovaní verejných investícií. Ďalším častým problémom je určenie cieľov pomocou vstupných ukazovateľov (napr. počet vytvorených zamestnaneckých miest, nákup DHM), pričom relevantné ukazovatele pre hodnotenie úspešnosti IP sú výhradne výstupové ukazovatele (napr. výška participácie širokej a odbornej verejnosti, počet vykonaných služieb pre odbornú verejnosť). Pri každom celi musí byť jasné, akým spôsobom sa bude merať a akú cieľovú hodnotu má v určenom čase dosiahnuť. Anticipované cieľové hodnoty je potrebné podložiť, či už pomocou existujúcich dát z podobných projektov, najlepšej praxe zo zahraničia, štúdií rešpektovaných odborníkov a inštitúcií, a podobne.

Cieľom kritéria jasne zadefinovaných cieľov je zabrániť podpore IP, ktoré síce deklarujú, že k určitým prínosom po zrealizovaní IP dôjde, ale nemajú zadefinované kritériá, na základe ktorých by bolo možné vyhodnotiť, či sa plánované prínosy podarilo dosiahnuť. Zároveň umožňuje investorovi zvoliť ukazovatele, ktoré sú relevantné pre jeho IP.

3.2 Participácia, propagácia a vplyv na verejný priestor – Investor má preukázať, že realizácia IP prinesie vyššie zapojenie verejnosti do aktivít investora.

Participáciu, propagáciu a vplyv na verejný priestor preukáže taký IP, ktorý prinesie pozitívny vplyv investície na verejný priestor a verejnú diskusiu. O investícii a jej prínosoch je potrebné pravidelne komunikovať s verejnosťou vo všetkých fázach jej prípravy a realizácie. Zvyšovanie viditeľnosti možno preukázať dlhodobým komunikačným plánom. Väčšie investície sú tiež vhodnou príležitosťou na rebranding vizuálnej identity. Viditeľnosť možno tiež dosiahnuť zhodnotením lokality alebo pozitívnejším vnímaním lokálnej, regionálnej alebo národnej identity nameranej v kvalitatívnych prieskumoch. V prípade stavieb je dôležitá aj ich estetická hodnota vo verejnom priestore. Z tohto dôvodu nebudú prioritované investičné projekty stavieb plánovaných bez architektonickej súťaže.

Cieľom kritéria participácia, propagácia a vplyv na verejný priestor je dosiahnuť, aby sa podporovali investície, ktoré pomôžu zvýšiť viditeľnosť a kvalitu kultúrnych inštitúcií a ktoré majú potenciál posilniť značku investora a slúžiť ako príklad pre ostatné inštitúcie. Prítomnosť kvalitných verejných inštitúcií vo verejnom priestore a diskurze má docieľiť podporu kultúrnej identity lokality, regiónu, prípadne celej spoločnosti.

3.3 Pripravenosť rozpočtu – Investor má pripravený kvalitný rozpočet.

Pripravený rozpočet delí celkové náklady IP na konkrétne, manažérsky relevantné položky. Nestačí uviesť rozpočet podľa ekonomickej klasifikácie. Musí byť zrejmé, aké konkrétne produkty a služby sú rozpočtované, pričom jednotlivé položky sú kvantifikované a ocenené spolu s uvedením jednotkových cien. Kvalitný rozpočet zároveň umožňuje primerane jednoduché overenie hospodárnosti a účelnosti nákladov na položky danej IP napr. prostredníctvom prieskumu trhu.

Cieľom tohto kritéria je uľahčenie posúdenia ekonomickej návratnosti, hospodárnosti a účelnosti IP. Kvalitný rozpočet je zároveň zástupným ukazovateľom pre koncepcnosť celého IP, keďže detailný rozpočet nie je možné zostaviť bez kvalitného konceptuálneho rozpracovania daného IP.

3.4 Ucelenosť investície – Investor má žiadať o investičnú podporu v celkoch a nie po častiach či etapách, aby tak bolo umožnené komplexné vyhodnotenie investičnej požiadavky.

Ucelenosť investície preukáže taký IP, ktorý žiada o podporu formou komplexných IP, ktoré nerozdeľujú IP na množstvo vzájomne súvisiacich projektov či na množstvo realizačných etáp. To vedie k výraznej neprehľadnosti jednotlivých IP a sťažuje ich vyhodnocovanie. Podpora IP „po kúskoch“ zvyšuje šancu, že sa nehospodárne a neúčelne vynaložené finančné prostriedky „stratia“ v neprehľadnom systéme alebo zastavia na polceste. Výnimky by mali byť objektívne zdôvodnené. Napríklad špecifikami obnovy nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, ktoré by mali byť v niektorých prípadoch obnovované postupne, ak nie sú dopredu známe všetky stavebno-technické charakteristiky pamiatky a pred komplexnou obnovou sa uprednostňuje čiastočná. Takáto situácia potom vyžaduje predloženie plánu, podľa ktorého sa bude postupovať v závislosti od výsledkov čiastkovej obnovy.

Cieľom tohto kritéria je zvýšiť prehľadnosť a zjednodušiť vyhodnocovanie kvality jednotlivých IP. Podporená investícia nemá po svojom dokončení automaticky vyžadovať dodatočné finančné prostriedky, ktoré neboli IP explicitne predpokladané.

Tabuľka 2 Vysvetlivky k systému bodovania IP podľa jednotlivých kritérií

Kritérium	Merateľný ukazovateľ	Systém bodovania	Poznámka
1 Kultúrne a spoločenské prínosy investície			
1.1 Strategická relevantnosť	-	IP je v súlade so stratégiami na viacerých úrovniach = 3 b. IP je v súlade so stratégiou na rezortnej úrovni MK = 2 b. IP nie je v súlade so strategickým materiálom = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP je pripravovaný v súlade so stratégiami kultúrnej politiky alebo nadrezortnými stratégiami.
1.2 Dlhodobé synergie	-	IP má prirodzené synergie s minulými a budúcimi aktivitami investora a dlhodobú alebo občasnú spoluprácu s inými partnermi = 3 b. IP má prirodzené synergie s minulými alebo budúcimi aktivitami investora = 2 b. IP nemá dlhodobé synergie = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP je pripravovaný dlhodobo, čoho dôkazom sú jej prirodzené synergie s inými aktivitami investora a aktivitami externých partnerov.
1.3 Zvýšenie interakcie/participácie	Počet interakcií (návštevníkov/užívateľov)	IP má identifikované zvýšenie participácie na základe kredibilnej analýzy dopytu s relevantným porovnaním = 6 b. IP má identifikované zvýšenie participácie na základe kredibilnej analýzy dopytu = 4 b. IP má identifikované zvýšenie participácie bez kvantifikácie a bez naviazanosti na kredibilnú analýzu dopytu = 0 b.	Kritérium ukazuje, že IP zvýši participáciu verejnosti na činnosti investora tým, zvýši návštevnosť alebo využívanosť služieb investora.
1.4 Zlepšenie umeleckej / odbornej činnosti	-	IP významne zvýši kvalitu umeleckej/odbornej činnosti = 6 b. IP zvýši kvalitu umeleckej/odbornej činnosti = 3 b. IP nezvýši kvalitu umeleckej/odbornej činnosti = 0 b.	
2 Finančná návratnosť investície			
2.1 Finančná a environmentálna udržateľnosť	Údržba/náklady investície Energetická úspora/m ²	Ročné náklady na dlhodobú údržbu investície sú vyčíslené a IP zvyšuje energetickú efektivitu investora = 6 b. IP spĺňa len finančnú alebo environmentálnu udržateľnosť = 3 b. Náklady na dlhodobú údržbu neboli vyčíslené a IP nezvyšuje energetickú efektivitu investora = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP zahŕňa pri plánovaní náklady na údržbu investície.
2.2 Zvýšenie nákladovej efektívnosti	Zvýšenie výstupov pri rovnakých nákladoch Úspora času/financií	IP má identifikované zlepšenie efektívnosti s relevantným porovnaním = 6 b. IP má identifikované zlepšenie efektívnosti bez relevantného porovnania = 4 b.	Kritérium preukazuje, že IP pomôže investorovi vykonávať svoju činnosť efektívnejšie.

		IP má identifikované zlepšenie efektívnosti bez kvantifikácie = 1 b. IP nemá identifikované zlepšenie efektívnosti = 0 b.	
		3 Procesné kritériá	
3.1 Jasne zadefinované ciele	-	IP má aspoň pre hlavné ciele merateľné ukazovatele s cieľovými hodnotami založenými na relevantnom porovnaní = 4 b. IP má aspoň pre hlavné ciele merateľné ukazovatele s cieľovými hodnotami bez relevantného porovnania = 2 b. IP má aspoň pre hlavné ciele merateľné ukazovatele bez konkrétnych cieľových hodnôt = 1 b. IP nemá konkretizované ciele = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP má jasne stanovené ciele a ukazovatele, podľa ktorých bude možné IP vyhodnotiť.
3.2 Participácia, propagácia a vplyv na verejný priestor	-	IP plánuje ucelenú komunikačnú stratégiu o investícii = 1 b. IP nemá ucelenú komunikačnú stratégiu IP s verejnosťou = 0 b.	Kritérium preukazuje, že realizácia IP povedie k zvýšeniu viditeľnosti investora pre verejnosť.
3.3 Pripravenosť rozpočtu	-	IP má pripravený detailný rozpočet rozdelený na jednotlivé vecné položky s jednotkovými cenami, resp. na základe prieskumu trhu = 3 b. IP má pripravený detailný rozpočet rozdelený na jednotlivé vecné položky = 2 b. IP má odhad celkových nákladov = 1 b. IP nemá pripravený rozpočet = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP je pripravený na realizáciu bez rizika navyšovania nákladov počas realizácie.
3.2 Ucelenosť investície	-	IP je ucelený = 2 b. IP je čiastočne ucelený = 1 b. IP nie je ucelený = 0 b.	Kritérium preukazuje, že IP je pripravený ako ucelená investícia.

Zdroj: IKP